

IGUALTAT DE GÈNERE, LÍMITS I URGÈNCIES DEL DEBAT FEMINISTA

“La igualtat de gènere no és només un dret fonamental sinó que és un dels fonaments essencials per construir un món pacífic, pròsper i sostenible”.

La proposta s'adreça a alumnat de 4t d'ESO, batxillerat, formació professional i estudis universitaris.

Propostes de treball a l'aula

1. Introducció

El passat dimecres, 15 de novembre, en el marc de la VII edició del Cosmògraf, es va celebrar a Manresa, la taula rodona titulada “Igualtat de gènere, límits i urgències del debat feminista” en la qual es va parlar entorn dels debats actuals del feminisme, els avenços del feminisme, les polítiques a l'administració en relació a la igualtat de gènere i es va debatre sobre la pregunta: “De que hauria de parlar el feminisme al 2030?”. Aquesta taula rodona va estar moderada per la periodista i editora de CRÍTIC, Laia Soldevila i va comptar amb la participació de Begonya Saez Tajafuerce i Miriam Solá García.

BEGONYA SAEZ TAJAFUERCE

Doctora en Filosofia per la Universitat Autònoma de Barcelona. És professora i coordinadora dels estudis de màster i doctorat del departament de filosofia de la UAB. La seva investigació es centra en la definició i la representació de la identitat. Forma part del grup d'investigació Cos i Textualitat.

MIRIAM SOLÁ GARCÍA

Llicenciada en Filosofia i Màster en estudis de gènere. És assessora política, experta en polítiques d'igualtat i diversitat. També, es investigadora i activista feminista. Des de fa més d'una dècada, investiga els vincles entre els nous discursos i pràctiques feministes i queer i els moviments socials transfeministes del context espanyol i català.

En els darrers anys, el feminisme ha adquirit una centralitat innegable dins de l'espai de debat comú i polític. Les multitudinàries manifestacions del 8M, la incorporació de qüestions específicament feministes i LGTBIQ+ en les institucions polítiques amb noves regidories i ministeris, l'aprovació de legislació entorn de la llibertat i els drets de les dones i els col·lectius trans, i un llarg etcètera en deixen constància.

Begonya Saez Tajafuerce

Miriam Solá García

Tanmateix, les dinàmiques de polarització, la cultura de la cancel·lació i l'odi a les xarxes s'han imposat i han afectat l'espai d'un debat feminista que avui sembla cada vegada més difícil, menys obert als matisos. Aquest és el punt de partida del diàleg entre la filòsofa Begonya Saez Tajafuerce i la també filòsofa i activista Miriam Solá.

Antecedents

L'any 2000, Nacions Unides va pactar els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) que foren vuit fites pactades per tots els països i havien de permetre una major igualtat al món.

Al 2015, aquests ODM van ser substituïts pels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Al setembre del 2015 i, amb l'acord històric de 193 països, l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i els seus objectius de desenvolupament sostenible (ODS), com a instrument global amb un ampli abast i una importància sense precedents. Els ODS van entrar en vigor l'1 de gener del 2016.

Els ODS són 17 objectius de caràcter ambiental, social i econòmic que guien la implementació de l'Agenda 2030. Aquests 17 ODS estan vinculats a 169 metes o fites que constitueixen una fulla de ruta global.

Tots els objectius estan molt relacionats: per avançar en un cal avançar també en d'altres. Volen ser unes fites concises, fàcils de comunicar, orientades a l'acció i aplicables a tots els països.

A més a més de posar fi a la pobresa mundial, els ODS inclouen altres metes, com erradicar la fam i aconseguir la seguretat alimentària; garantir una vida sana i una educació de qualitat; aconseguir la igualtat de gènere i empoderar a les dones i nenes; assegurar l'accés a l'aigua i a la energia; promoure el creixement econòmic sostingut; adoptar mesures urgents contra el canvi climàtic i promoure la pau i facilitar l'accés a la justícia.

Els ODS incideixen en cinc esferes d'importància crítica de l'Agenda 2030, les anomenades 5 P: persones (People), pau (Peace), planeta (Planet), prosperitat (Prosperity) i aliances "Partenariats" (Partnership). Nosaltres, ens centrarem en l'ODS 5, és a dir, en l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible anomenat "Igualtat de gènere" inclòs dins de l'esfera dedicada a les persones.

ODS 5.- Aconseguir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i nenes

Es tracta d'erradicar la violència i la discriminació contra les dones, així com d'assegurar que tenen les mateixes oportunitats que els homes en tots els àmbits de la vida. Això vol dir acabar amb totes les formes de violència contra les dones, inclosa l'explotació sexual.

Aquest ODS també ens impulsa a treballar per a la igualtat de dones i homes en l'àmbit laboral i a combatre la discriminació salarial, així com promoure la conciliació de la vida personal, familiar i laboral.

Font 1

Cal treballar pel reconeixement i el repartiment de les cures i del treball a l'esfera familiar. Finalment, també s'ha de vetllar per la participació plena i efectiva de les dones, i per la igualtat d'oportunitats en el lideratge de la vida pública.

2. Metes, objectius i activitats

A partir de diferents reflexions i/o idees extretes de la conversa entre la Begonya Saez, la Miriam Solá i la Laia Soldevila en la taula rodona "[Igualtat de gènere, límits i urgències del debat feminista](#)" es proposen les activitats següents per assolir aquestes metes.

Meta 1.- Reflexionar entorn a la idea del feminisme. Soc o no soc feminista? i adquirir una definició de feminisme correcte.

Meta 2.- Visualitzar els tipus de violència de gènere als que estem exposats les dones i posar el focus en les desigualtats i violències que han estat normalitzades durant molt de temps perquè si tota la societat en pren consciència serà més senzill erradicar-les.

Meta 3.- Donar al jovent una bona educació sexual per garantir unes relacions sanes i lliures de violència.

Meta 4.- Crear consciència sobre la necessitat d'assolir la igualtat de gènere per tal de viure en una societat més justa per a tothom i que el problema del masclisme no és un problema de les dones sinó que és un problema de la societat.

Meta 5.- Conscienciar sobre els límits i urgències del debat feminista avui i de quins haurien de ser els reptes i horitzons del futur per assolir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i nenes.

Objectius i activitats:

Activitat 1.- Test "Ets feminista?"

Miriam Solá diu que "El feminisme ha protagonitzat alguns dels canvis de mentalitat col·lectiva i de paradigma més importants dels darrers anys." Cert que hi ha hagut un canvi de mentalitat col·lectiva però per començar revisarem la mentalitat individual en relació al tema del feminisme per ser conscients del nostre punt personal.

<http://www.associaciolika.org/>

La primera activitat és realitzar [el test “Ets feminista?”](#) que ha elaborat l’associació LIKA i que inclou una valoració del resultat.

Després de fer el test i autocorregir-lo, cal llegir la valoració del resultat amb atenció per poder fer una posterior posada en comú d’aquells aspectes que ens hagin sorprès en les preguntes i les respostes per tal de seguir creant consciència feminista.

Tancarem aquesta activitat, posant en valor la definició de feminisme que en cap cas és el contrari de masclisme. Aquest article [“Què és el feminisme? Definició i guia per a principiants”](#) ens dona eines per construir una definició completa i amb molts matisos.

Activitat 2.- L’iceberg de la violència de gènere

“El feminisme, com a marc d’anàlisi, ha tret de l’ombra, una sèrie de desigualtats, de violències que estaven molt normalitzades i les ha tornat inadmissibles. “ (Miriam Solá).

La campanya #metoo apareguda l’any 2018 va portar un gir en la manera d’entendre les violències masclistes posant el focus en la violència sexual perquè fins llavors no se’n havia parlat.

L’activitat consisteix en visualitzar els diferents tipus de violència masclista usant la metàfora de [l’iceberg de la violència de gènere](#) que la classifica en dos grans grups: la violència visible i la violència invisible.

Aquest iceberg ajuda a visualitzar un munt de desigualtats i situacions violentes que les dones han patit des de sempre i que encara perduren. A més a més, moltes d’elles estan normalitzades o, fins i tot, acceptades socialment.

Es poden fer servir multitud de recursos per posar la mirada en els diferents conceptes inclosos dins de l’iceberg de la violència de gènere, però com que la llista podria ser eterna, us proposem començar a posar el focus en la punta inferior de l’iceberg, és a dir, en els micromasclismes perquè aquests són la base de la violència de gènere i, a més a més, el micromasclisme és el masclisme normalitzat socialment. Hem seleccionat aquests tres vídeos sobre micromasclismes:

- 1.- [“Micromachismos: estan ahí, aunque a veces no queramos verlos”](#) de eldiario.es.
- 2.- [“Si no lo has visto, míratelo”](#) – 18 micromachismos en 3 minutos de la Asociación Paz con Dignidad.
- 3.- [“No te ha pasado que...”](#) del Instituto Andaluz de la Mujer.

Font 2

Activitat 3.- Taller d'educació sexual per al jovent

Begonya Saez diu que “la problemàtica de la sexualitat del jovent no és la pornografia, és la manca d'educació sexual”.

Per tal de reduir la problemàtica de la sexualitat del jovent, el millor es oferir tallers d'educació sexual de qualitat i amb continguts actualitzats i impartits per professionals acreditats perquè sinó davant de la manca d'informació de temàtica sexual, el jovent la busca en la pornografia. En aquests moments, a Catalunya hi ha diverses entitats que poden oferir aquests tallers, a tall d'exemple, citar Mandràgores, Sida Studi, Enruta't, Centre Jove d'Atenció a les Sexualitats (CJAS), Candela,...

Activitat 4.- La masculinitat està en crisi

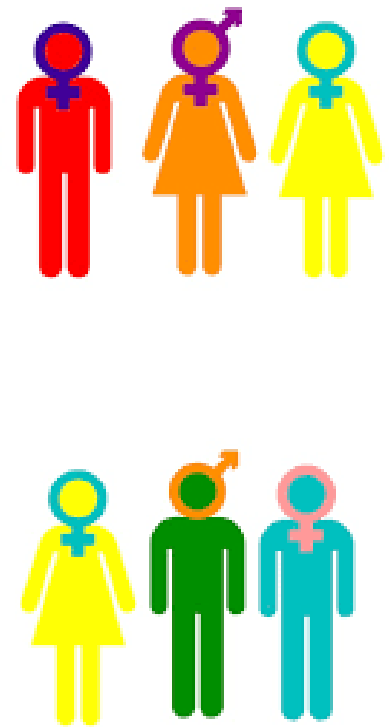
La masculinitat tradicional està en crisi perquè cada dia s'accepta menys socialment.

Les ponents coincideixen en que “el feminisme també ha de proposar un relat emancipador als homes perquè sinó se n'aniran a les files de l'extrema dreta, a part de què és de justícia també per estratègia” i a més a més, “hi ha molts homes que no encaixen en allò que el feminisme ven com a home privilegiat.” I exposen que “el feminisme, com a moviment social, ha anat guanyant terreny en les últimes dècades i això té una contrapartida perquè quan un moviment es fa fort sempre apareix una reacció i en aquest cas, ha aparegut la reacció de la dreta i la ultradreta mundial que en el seu focus estan els drets de les dones, els drets sexuals i reproductius, els drets LGTBIQ+,...” En conclusió, l'extrema dreta està aprofitant la crisi de la masculinitat per crear un exercit d'homes empenyats i això va en contra d'una societat justa i igualitària.

Ara existeix un procés de canvi radical de la masculinitat La masculinitat no té a veure amb les hormones ni amb res biològic, sinó que té a veure amb regles socials i aquestes van canviant al llarg del temps.

Com a eina de debat i reflexió proposem la visualització del documental “[On son els homes?](#)” que posa de manifest que existeixen homes que comencen a treballar per deixar endarrere la idea de masculinitat tradicional i ser conscients que el masclisme i el patriarcat no és un problema només de les dones.

Miriam Solá diu que “la clau està en fer entendre a la societat i als homes que la crisi de la masculinitat no ve pel feminisme, ni per la migració i que no en tenen la culpa les persones LGTB sinó que ve d'uns processos de desposseïció capitalista, per una sèrie de crisis d'empobriment neoliberal que els està desposseïnt a ells i a les dones també però elles ja ho estaven. El problema existeix i és real i se li ha

Font 3

de capacitat, d'edat, etc. (Extracte d'una intervenció de Begonya Saez).

- L'agenda 2030 només té en compte la ciència i la tecnologia. La UNESCO va elaborar una Agenda 2030 cultural de la que no se'n parla. Penseu que sense la cultura és factible assolir l'ODS 5 "igualtat de gènere" promogut per la ONU? ((Extracte d'una intervenció de Begonya Saez).

Concluc aquesta proposta didàctica amb la idea de que és necessari impulsar una cultura feminista que no sigui excloent i que tingui caràcter d'enxarxament.

4. BIBLIOGRAFIA WEB

3CAT (20 març 2023). Noves masculinitats: "Els homes d'han de rebel·lar" [en línia]. [Consultat: 10 desembre 2023]. <<https://www.ccma.cat/324/iceberg-violencia-masclista-violencias-masclistes-visibles-invisibles/noticia/2887194/>>

AJUNTAMENT DE MANRESA, COSMÒGRAF. Igualtat de gènere. Límits i urgències del debat feminista [en línia]. [Consultat: 3 desembre 2023]. <<http://www.manresacultura.cat/cosmograf/menu/15905-igualtat-de-genero-limites-i-urgencies-del-debat-feminista>>

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. ODS 5.- Aconseguir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i nenes [en línia]. [Consultat: 15 de novembre 2023]. <<https://www.diba.cat/web/ods/igualtat-de-genero>>

GENCAT, CONSELL ASSESSOR PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE. (14 febrer 2017). ODS 5 [en línia]. [Consultat: 7 novembre 2023]. <https://cads.gencat.cat/ca/Agenda_2030/informe-cads-agenda-2030/ods-5/#context-i-diagnosi>

GONZÁLEZ, B. (8 març 2023). Què és el feminisme? Definició i guia per a principiants [en línia]. [Consultat: 10 desembre 2023]. <<https://www.elperiodico.cat/ca/societat/20230308/feminisme-que-es-definicio-7876808>>

LIKA. Llibertat, Igualtat, Koeducació en Acció [en línia]. [Consultat: 2 novembre 2023]. <<http://www.associaciolika.org/>>

OLTRA, A. (8 març 2019). Un iceberg a tenir present: violències masclistes visibles i invisibles [en línia]. [Consultat: 15 novembre 2023]. <<https://www.ccma.cat/324/iceberg-violencia-masclista-violencias-masclistes-visibles-invisibles/noticia/2887194/>>